



**BIEDRĪBA
“LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBA ”
LAIKMETU GRIEŽOS:
NO 1. LĪDZ 19. KONGRESAM**





Sabiedrības integrācijas
fonds

Pasākumu finansiāli atbalsta

Sabiedrības integrācijas fonds

no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem



LNS projekts "LNS darbības stiprināšana - 2017"
Projekta līguma identifikācijas Nr. 2017.LV/NVOF/DAP/MAC/016/04

BIEDRĪBA

“LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBA”

LAIKMETU GRIEŽOS:

NO 1. LĪDZ 19. KONGRESAM

Izdevuma sagatavošanā izmantoti Latvijas Valsts vēstures arhīva dokumenti, laikrakstu materiāli, LNS arhīva materiāli un iekšējie normatīvie akti.

Izdevumu sagatavoja biedrība "Latvijas Nedzirdīgo savienība".

Projekta darba grupa: *Inese Immure* (vadītāja), *Skaidrīte Ivanišaka*, *Ilze Kopmane*.

Projekta vadītāja: *Dr.oec. Aija Sannikova*.

Izdevums sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par izdevuma saturu atbild biedrība "Latvijas Nedzirdīgo savienība".

ISBN 978-9934-8705-0-7



9 789934 870507 >

ISBN 978-9934-8705-1-4



9 789934 870514 >

RĪGA 2017



Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība”
prezidents, valdes priekšsēdētājs

Edgars Vorsklovs

Šajā informatīvajā izdevumā esam apkopojuši informāciju par nedzirdīgo cilvēku biedrošanās pirmsākumiem Latvijā un biedrības būtiskāko veikumu laika periodā līdz 2017. gadam. Šajā laikā biedrība, neskatoties uz dažādiem politiskajiem strāvājumiem un norisēm sabiedrībā, ir nepārtraukti attīstījusies, vairākkārt mainījusi nosaukumu, bet vienmēr centusies būt par nedzirdīgu cilvēku otrajām mājām.

Izdevumā apkopota informācija par biedrības darbības vēsturi: darbības aktualitātēm, konkrēta perioda prioritātēm un darbības virzieniem nedzirdīgu cilvēku kopienas interešu aizstāvēībā un realizācijā biedrības, nacionālā un Eiropas Savienības līmenī.

ANO konvencija “Par personu ar invaliditāti tiesībām” Latvijā ir spēkā no 2010. gada 31. marta. No šī vēsturiskā brīža LNS darbībā Konvencija kļuvusi par galveno dokumentu, uz kuru balstoties, iestājamies par nedzirdīgo kopienas tiesību ievērošanu Latvijā.

Nedzirdīgo kopienas tiesību ievērošanā LNS sadarbojas ar starptautiskajām nedzirdīgo organizācijām: Pasaules Nedzirdīgo Federāciju (WFD) un Eiropas Nedzirdīgo Savienību (EUD).

Biedrība ir kļuvusi par vienu no spēcīgākajām Latvijas nevalstiskajām organizācijām, par ko liecina arī likumdevēja, Latvijas Republikas Saeimas, deleģējums LNS, kopš 2010. gada uzticot tai nedzirdīgo kopienas interešu aizstāvēību valstiskā līmenī, ko LNS arī sekmīgi veic. Tāpēc būtiska izdevuma daļa veltīta pēdējo gadu LNS darbībai un tās turpmākās darbības stratēģijai.

Ar šo izdevumu vēlamies nodrošināt LNS biedru informatīvo kapacitāti kontekstā ar LNS darbības vēsturi un attīstību, tādējādi sekmējot viņu motivēta viedokļa veidošanos, līdzdalību un aktivitāti diskusijās, biedrības pasākumos un tās darbībā.

SATURS

I.	LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS VĒSTURE: NO 1. LĪDZ 19. KONGRESAM.....	5
	Pirmsākumi	5
	Latvijas pirmais kurlmēmo kongress	8
	Starpkongresu periods: 1931-1944	9
	Jaunā kongresu atskaite: no 1. līdz 19.	10
II.	LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS DARBĪBA: 2013-2017	27
	LNS struktūra	28
	LNS īpašumi	28
	LNS statistika	28
	LNS paveiktais: 2013-2017	29
III.	PERSONAS AR DZIRDES INVALIDITĀTI: PROBLĒMU RISINĀJUMS UN ATBALSTS LATVIJĀ	37
IV.	LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS ĀRĒJĀ DARBĪBA UN ANO KONVENCIJAS “PAR PERSONU AR INVALIDITĀTI TIESĪBĀM” ĪSTENOŠANA	40
	Starptautiskā sadarbība	41
	Ārējā sadarbība Latvijā	43
V.	LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS DARBĪBAS STRATĒĢISKIE VIRZIENI: 2017-2021.....	45
	Zīmju valoda, izglītība, kultūra	45
	Interesu aizstāvība un pieejamība	46
	Cilvēkresursi un kapacitātes stiprināšana	47
	Sociālie pakalpojumi	47
	Saimnieciskā darbība, finansējuma piesaiste	48

I. LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS VĒSTURE: NO 1. LĪDZ 19. KONGRESAM

Visos laikos un visās sabiedrībās ir bijuši cilvēki ar dzirdes traucējumiem. Tā, atbilstoši Viskrievijas tautas skaitīšanas datiem, 1897. gadā Vidzemē un Kurzemē (par Latgali šādas informācijas nav) dzīvoja 1449 nedzirdīgi latvieši, no kuriem ap 365 bija skolas vecuma bērni. Pēc 1930. gada tautas skaitīšanas datiem Latvijā dzīvoja 2576 kurlmēmie, no tiem 1397 vīrieši un 1179 sievietes.

Tāpat kā daudzviet Eiropā, arī Latvijas teritorijas progresīvākie iedzīvotāji 19. gs. sākumā sāka apzināties, ka nedzirdīgajiem ir tādas pašas tiesības kā pārējiem cilvēkiem. Taču, lai nedzirdīgie varētu pilnvērtīgi dzīvot, viņus vajadzēja izglītēt un mācīt amatam. Ar šādu mērķi tika atvērtas pirmās nedzirdīgo skolas Rīgā, Jelgavā, Valmierā. Skolu darbību finansēja privātpersonu, baznīcas draudžu un biedrību, īpaši vācu Rīgas literāri praktiskās pilsoņu savienības, ziedojumi.

Līdz pat 20. gs. sākumam nedzirdīgo skolas bija pirmās un vienīgās, kas izglītoja un centās saliedēt nedzirdīgos cilvēkus, viņu skolotājus un atbalstītājus. Tā, piemēram, 1920. gadā Rīgā, Rīgas Kurlmēmo skolā noturēto dievkalpojumu iedvesmota, izveidojās Latvijā pirmā Nedzirdīgo draudze, kas turpināja darboties pie Sv. Jaunās Ģertrūdes baznīcas.

Savukārt Rīgas Kurlmēmo skolas ilggadējais direktors Eduards Inzelbergs (1888–1929) katra mēneša vienā no svētdienām rīkoja tējas vakarus, kuros bijušos audzēkņus mudināja uz lasīšanu un centību darbā, interesējās par viņu dzīves apstākļiem, kā arī deva iespēju bijušajiem skolēniem satikties un izrunāties par nedzirdīgajiem svarīgiem jautājumiem. Minētie vakari rosināja aktīvai darbībai nedzirdīgo biedrību organizēšanā.

PIRMSĀKUMI

Līdz 20. gs. trīsdesmito gadu sākumam Rīgā tika nodibinātas trīs nedzirdīgo biedrības, bet Valmierā un Jelgavā – pa vienai. Biedrības rūpējās par nedzirdīgu cilvēku izglītošanu veselības un sociālo jautājumu jomā, veicot likumu skaidrošanu un informējot par viņu interešu aizstāvēšanas iespējām. Šajā periodā nedzirdīgo biedrības sāka apvienoties Latvijas Nedzirdīgo savienības dibināšanai.

Laika gaitā vairākkārt mainījies gan biedrību, gan tās biedru nosaukums. Sākotnēji tika dibinātas kurlmēmo biedrības, vēlāk – nedzirdīgo biedrības, padomju gados – atkal kurlmēmo biedrības, bet vēlāk – nedzirdīgo biedrības. Paraleli terminam “nedzirdīgi cilvēki” tika lietoti arī apzīmējumi “vājdzirdīgi cilvēki un nedzirdīgi cilvēki” vai “cilvēki ar dzirdes traucējumiem”, vai “cilvēki ar invaliditāti”. Šajā izdevumā, runājot par cilvēkiem ar dažādiem dzirdes traucējumiem, turpmāk tiks izmantots termins “nedzirdīgi cilvēki”.

Rīgas Kurlmēmo biedrība bija pirmā nedzirdīgu cilvēku sabiedriskā organizācija Latvijā. Tā tika nodibināta Rīgā un reģistrēta Rīgas apgabaltiesas Reģistrācijas nodaļā **1920. gada 19. maijā**, bet 1929. gada 23. janvārī šai pašā apgabaltiesā biedrība tika pārreģistrēta par **Rīgas Kurlmēmo biedrību “Immanuel”**. Šajā laikā to vadīja Persijs fon Hakens (1920–1933), biedrībā apvienojot 115 dažādām tautībām un reliģijām piederīgus cilvēkus.

Sākotnēji biedrībā dominēja vācu valoda, jo vairums tās biedru bija Rīgas Kurlmēmo skolas audzēkņi, kas izglītību ieguvua vācu valodā. Savukārt 1919. gadā, pēc Latvijas valsts nodibināšanas, skolā visas nodarbības sāka vadīt latviešu valodā, tādēļ 20. gs. 30. gadu sākumā jau 80% “Immanuel” biedru bija latvieši.

1920. gada 30. novembrī Jelgavas apgabaltiesā tika reģistrēta **“Jelgavas Kurlmēmo skolas biedrību”**, kuras biedri pārsvarā rūpējās par nedzirdīgo skolēnu izglītošanu un labklājību.

Savukārt **“Vispārīgā Kurlmēmo biedrība”** Rīgas apgabaltiesā tika reģistrēta 1928. gada 25. jūlijā. 1930. gadā tajā bija 70 biedri, pārsvarā latvieši. Biedrībā notika priekšlasījumi un teātra uzvedumi – nedzirdīgo iestudētas pantomīmas. Biedrībai piederēja bibliotēka, kuras fondā glabājās 200 sējumi. Pirmais biedrības vadītājs bija Hermanis fon Ēlerts.

Jāteic, ka abas Rīgas biedrības savā starpā konkurēja.

20. gadsimta divdesmito gadu beigās arī Vidzemē nedzirdīgi cilvēki vienojās sabiedriskā organizācijā, lai kopīgiem spēkiem risinātu sev būtiskus jautājumus. Tā 1929. gada 21. augustā ar Rīgas apgabaltiesas lēmumu tika reģistrēta **“Vidzemes Kurlmēmo biedrība”**. Savukārt “Vidzemes Kurlmēmo biedrības” statūti ar Rīgas apgabaltiesas lēmumu Nr.294 tika reģistrēti tikai 1931. gada 27. maijā. Par to liecina biedrības vadītāja Vilhelma Treija paziņojums “Vidzemes Kurlmēmo biedrības” valdei (*sk. l.attēlu*).

Vidzemes Kurlmēmo biedrība valdei.

Ar šo paziņoju Vidzemes Kurlmēmo biedrības
valdei, ka šeitā nedzirdīgo sabiedrības
statūti reģistrēti Rīgas apgabaltiesā ar
nācīgām pārgrozījumiem un 27. maijā i.g.
izsniegti man.

Tādēļ man pašam vai citām iespē-
jam, kļūstot jeb kādā sabiedrības
pirms delegātu sapulci Valmierā, lai
izvēlētos sabiedrības valdi tad es ar šā-
mannu delegāciju iebraukšu Valmierā.

Ar augsticātību
V. Treiņi

Rīga, 27. maijā
1931.g.

P.S. Sabiedrības statūti reģistrēti sa-
biedrības reģistri 27. maijā 1931.g.
ņem Nr. 7/4. pamatojoties uz apgabaltiesas
lemtumu protokola Nr. 294 no
19. maija 1931.g.

1. attēls. Informatīvais ziņojums "Vidzemes Kurlmēmo biedrības" valdei (1931)

Vidzemes Kurlmēmo biedrība, kuras mājvieta atradās Valmierā, aktīvākajos darbības gados bija lielākā nedzirdīgo cilvēku organizācija Latvijā. Tā apvienoja 145 biedru no Valmieras, Alūksnes, Gulbenes u.c. apriņķiem un bija lielākā Latvijā. Biedrības pirmais valdes priekšsēdētājs bija Ernests Fridrihs Ulmanis, bet kopš 1932. gada šo amatu ieņēma Reinhards Bērziņš.

Lai vienotu un informētu Latvijas teritorijā dzīvojošus nedzirdīgus cilvēkus, Vidzemes Kurlmēmo biedrība 1930. gadā uzsāka **laikraksta**

“**Kurlmēmo Dzīve**” izdošanu. Pirmais biedrības laikraksta numurs iznāca 1930. gada 4. novembrī un bija iespiests vēl vecajā drukā. Laikrakstā bija lasāma informācija par tā laika nedzirdīgu cilvēku dibinātajām biedrībām un to darbību, kā arī par nedzirdīgu cilvēku dzīvi, interesēm un attiecībām gan Latvijā, gan aiz tās robežām. Vidzemes Kurlmēmo biedrība ierosināja un arī savāca līdzekļus Valmieras Nedzirdīgo skolas direktora Vīlpa Švēdes piemineklā izveidei.

Jāteic, ka Vidzemes Kurlmēmo biedrībai bija ļoti plašs darbības spektrs. 1935. gadā biedrība atvēra Padomu došanas punktu nedzirdīgajiem, lai sniegtu konsultācijas darba tiesību un citos jautājumos. 1936. gadā Valmierā tā sarīkoja pirmās Nedzirdīgo dienas, kurās piedalījās 75 nedzirdīgie no visas Latvijas. Vidzemes kurlmēmo biedrības paspārnē darbojās arī Sporta sekcija, bet 1939. gadā biedrība Valmierā noorganizēja pirmās nedzirdīgo sporta spēles.

Sava biedrība bija arī nedzirdīgajiem ebrejiem. “**Ebreju kurlmēmo biedrība**” (*Hebräische Taubstummenbund*) Rīgas apgabaltiesā tika reģistrēta 1930. gada 11. martā un pastāvēja līdz 1937. gada 5. maijam, kad ar Sabiedrisko lietu ministrijas Preses un biedrību nodaļas rezolūciju tika slēgta.

LATVIJAS PIRMAIS KURLMĒMO KONGRESS

1930. gada 30. novembrī Rīgā, Lielās ģildes ēkā notika **Latvijas Pirmais kurlmēmo kongress**. Kongresa iniciatore bija Rīgas Kurlmēmo biedrība “Immanuel”, bet organizēšanā aktīvi iesaistījās arī Vidzemes Kurlmēmo biedrība. Pirmajā kongresā piedalījās 189 delegāti no Rīgas, Valmieras, Jelgavas, Latgales un Pērnavas (Igaunijas) kurlmēmo biedrībām.

Informācija par gaidāmo kongresu un tajā apspriežamajiem jautājumiem tika publicēta avīzē “Kurlmēmo Dzīve”. Jāatzīmē, ka tieši avīzē “Kurlmēmo Dzīve” (15.11.1930.) Vidzemes Kurlmēmo biedrība publicēja ierosinājumu iecerēto pasākumu saukt nevis par kurlmēmo, bet gan par nedzirdīgo kongresu, jo “kurlmēmie, kuri skolās iemācījušies runāt (tas ir, sazināties zīmju valodā), nav vairs mēmi”. Šo iniciatīvu kongresa atklāšanas runā atbalstīja arī Rīgas pilsētas kurlmēmo skolas direktors Jānis Grīnfelds. Viņš kongresa atklāšanā uzrunā, apsveicot klātesošos latviešu, bet pēc tam arī vācu valodā, nepārprotami uzsvēra, ka pirmais kongress ir nozīmīgs notikums ne tikai nedzirdīgu cilvēku dzīvē, bet arī Latvijas valsts vēsturē kopumā. Citi runātāji aicināja nedzirdīgos būt vicinotiem un čakli mācīties skolās, jo tas nedzirdīgajiem ir īpaši svarīgi, lai viņi varētu veiksmīgi sadarboties ar dzirdīgajiem.

Latvijas Pirmais kurlmēmo kongress bija nozīmīgs ar to, ka tajā pirmo reizi visas valsts mērogā bija pievērsta uzmanība nedzirdīgu cilvēku problēmām un vajadzībām, kā arī veidots pamats turpmākajai nedzirdīgu cilvēku organizētai darbībai kopīgu jautājumu risināšanā. Šajā kongresā tika pieņemta rezolūcija par Latvijas Nedzirdīgo savienības dibināšanu un ievēlēta statūtu izstrādāšanas komisija.

Pēc kongresa oficiālās slēgšanas klātesošie noskatījās nedzirdīgo sacerētu un iestudētu lugu “Veco ļaužu pansionāts” (*Das Altersheim*). Šī luga bija ļoti aktuāla, jo tieši veco un darbnespējīgo nedzirdīgo pansionāta izveide bija viens no tā laika biedrības “Immanuel” mērķiem, kam tolaik tika vākti ziedojumi.

STARPKONGRESU PERIODS: 1931-1944

1931. gada 19. maijā, pusgadu pēc pirmā kongresa, Latvijas Nedzirdīgo savienība tika nodibināta un reģistrēta Rīgas apgabaltiesā. Tās Statūtu 4. punktā noteikts: “Savienības darbības rajons ir visa Latvija”. Bet vēl pēc gada – 1932. gada 24. aprīlī – tika ievēlēta Latvijas Nedzirdīgo savienības valde. Tās pirmais priekšsēdētājs bija **Vilhelms Treijs** – tēlnieks, aktīvs biedrības “Immanuel” dalībnieks un viens no Latvijas visu nedzirdīgo apvienošanas iniciatoriem.

Rīgas Kurlmēmo biedrība “Immanuel” un Vispārīgā kurlmēmo biedrība Rīgā kādu laiku strādāja paralēli. Tās apvienojās 1933. gada 24. oktobrī, izveidojot “**Rīgas Nedzirdīgo biedrību**”, par ko liecina Rīgas apgabaltiesas lēmums. Jaunizveidotās biedrības vadību uzņēmas **Vilhelms Treijs**, kurš to veiksmīgi darīja līdz 1937. gadam.

Pateicoties laikrakstam “Kurlmēmo Dzīve”, trīsdesmitajos gados nedzirdīgo cilvēku kustība vērsās plašumā. Tā kā laikraksts tika izplatīts visā Latvijā, arī Vidzemes Kurlmēmo biedrība veica izmaiņas savos statūtos, to papildinot ar 3. punktu: “Biedrības darbības rajons ir visa Latvija”. 1935. gada 9. decembrī Latvijas Iekšlietu ministrija atstiprināja biedrības valdes lēmumu par tās statūtu grozīšanu un atļāva statūtus reģistrēt. Kopš tā brīža Latvijā bija divas nedzirdīgo cilvēku organizācijas, kuru darbība aptvēra visu Latviju.

Trīsdesmitajos gados Latvijā strauji attīstījās arī nedzirdīgu cilvēku sporta dzīve. Pirmā biedrība – “**Nedzirdīgo sports**” – dibināta Rīgā 1935. gada 27. augustā, par ko liecina Rīgas apgabaltiesas lēmums. Tā apvienoja nedzirdīgus sportistus, kas pārstāvēja dažādus sporta veidus: vieglatlētiķu, boksu, galda tenisu,

šahu un futbolu. 1937. gadā biedrība “Nedzirdīgo sports” tika uzņemta par kandidāti Rīgas apgabala futbola savienībā.

Par biedrības panākumiem nedzirdīgo integrēšanā Latvijas sporta dzīvē liecina futbola tiesneša Z. Levenberga iespaidi. Pirmo reizi tiesājot maču ar nedzirdīgo komandas dalību, tiesnesis bija pārsteigts, ka arī sportā nedzirdīgie ir ļoti jutīgi, ātri reaģē uz visām kustībām, nekavējoties apstājas, kad pēc svilpes signāla pretinieki samazina tempu un paliek uz vietas: “Nedzirdīgie futbolisti labi zina noteikumus un spēles kombinācijas. Uz laukuma viņi savā starpā sarunājas izteiksmīgiem žestiem. Taču iesistos vārtus viņi atzīmēja savādāk nekā dzirdīgie – neapkampās, bet mierīgi paspieda cits citam roku, un viņu acīs dzirkstīja lepnums. Pēc spēles noguruši, bet apmierināti, viņi ar zīmēm dalījās iespaidos par maču.”

“Nedzirdīgo sports” kā neatkarīga biedrība pastāvēja tikai divus gadus. Kā liecina Rīgas apgabaltiesas lēmums, 1937. gada 6. jūlijā “Nedzirdīgo sportu” apvienoja ar Rīgas Nedzirdīgo biedrību, izveidojot **Latvijas Nedzirdīgo biedrību**. Jaunizveidoto biedrību līdz 1940. gadam vadīja **Paulis Kunstmanis**. Tai bija divas sekcijas – kultūras un sporta. Biedrības sporta sekcijā, kuru vadīja **Augusts Zatermanis**, bija pārstāvēts futbols, galda teniss, vingrošana, makšķerēšana, peldēšana, airēšana, novuss un šahs.

Otrais pasaules karš daļēji paralizēja biedrību darbu.

Nacistiskās Vācijas okupācijas laikā daudzas biedrības un brāļošanās bija aizliegtas. Biedrības “Nedzirdīgo sports” darbība tika atjaunota un tās statūti ar Rīgas pilsētas apgabala komisariāta lēmumu tika apstiprināti tikai 1942. gada 24. septembrī. Šajā laikā biedrību vadīja **Dzintars Svīķeris** (1942–1944).

Pēckara gados biedrību darbs faktiski bija jāsāk no jauna – neatlaidīgi un mērķtiecīgi, turklāt jaunajos sociālistiskās valsts iekārtas apstākļos. Tas bija ļoti sarežģīts laiks visiem Latvijas iedzīvotājiem, arī nedzirdīgajiem.

JAUNĀ KONGRESU ATSKAITE: NO 1. LĪDZ 19.

Latvijas brīvvalsts laikā (1918-1940) dibināto nedzirdīgo biedrību iepriekšējo darbību un Latvijas Pirmā kurlmēmo kongresa (30.11.1930.) veikumu Padomju Sociālistisko Republiku Savienība (PSRS) neatzina. Tomēr, lai vienotu nedzirdīgos cilvēkus sociālistisko ideju īstenošanai, PSRS 1944. gada 16. oktobrī ar īpašu pavēli piešķīra līdzekļus biedrības “Nedzirdīgo sports” darbības nodrošināšanai. Pēc mēneša biedrība “Nedzirdīgo sports” tika reģistrēta. Tajā

darbojās 32 biedri, un valdē tika ievēlēti 4 valdes locekļi: Augusts Zatermanis, Jānis Lasmanis, Nikolajs Sproģis un Edgars Rasmanis. Biedrību “Nedzirdīgo sports” šajā laikā vadīja **Georgs Poršs**. Kara gados biedrībā bija 230 biedri, no tiem 37 paši aizbrauca vai tika aizvesti uz Vāciju, bet par aptuveni 50 cilvēku likteniem nav ziņu. 1944. gada 1. decembrī biedrībā bija palikuši tikai 130-150 biedri, starp tiem – 32 oficiāli reģistrēti sportisti. Tika atjaunota vingrošanas un ziemas sporta sekcija. Tika plānots atjaunot arī šaha, novusa, galda tenisa un smagatlētikas sekciju. Organizācija nodarbojās ne tikai ar sporta dzīves, bet arī ar kultūras pasākumu organizēšanu, kā arī izveidoja pirmās apavu remonta un foto darbnīcas. Uz 1945. gada 8. maiju, kad biedrība “Nedzirdīgo sports” tika pārdēvēta par **Latvijas Kurlmēmo biedrību**, tā jau bija reorganizēta pēc Vissavienības (PSRS) nedzirdīgo (kurlmēmo) biedrību parauga un tajā bija tikai 94 biedri.

1945. gada 5. novembrī notika **Latvijas Nedzirdīgo biedrības** (turpmāk – LNB) Valdes dibināšanas sēde, kurā tika pieņemti arī biedrības statūti. Šo dienu Latvijas PSR Sociālo lietu nodrošināšanas ministrija noteica par biedrības dibināšanas datumu, ar kuru sākās **jauna nedzirdīgo biedrības kongresu numerācija**. Ar Latvijas PSR Sociālās nodrošināšanas Tautas komisāra pavēli par pirmo biedrības priekšsēdētāju iecēla maskavieti **Rozu Kuzņecovu** un valdes locekļus: Georgu Poršu, Aleksandru Kraukli, Arvīdu Jāņkalnu un Jēkabu Vēzi.

Roza Kuzņecova biedrību vadīja līdz 1949. gada 28. janvārim, kad organizācija atkal mainīja nosaukumu un kļuva par Latvijas PSR Kurlmēmo biedrību.

Pirmais un arī turpmākie biedrības kongresi, kas notika pēc Latvijas okupācijas un pievienošanas PSRS, noritēja sociālistiskās sacensības garā un padomju ideoloģijas gaisotnē atbilstoši vienotam scenārijam, par paraugu ņemot PSKP kongresu organizāciju un tajos pieņemtos lēmumus. Tādēļ arī biedrības kongresos lēmumi tika pieņemti atbilstoši kārtējā PSKP kongresā izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem ražošanas, kultūrmasu un audzināšanas darbā, tai skaitā fizikultūras un sporta dzīves organizēšanā. Katrā kongresā biedrībai bija jāziņo par piecades plānu pārsniegšanu un darba ražīguma kāpināšanu biedrības izveidotajos mācību ražošanas uzņēmumos. Nedzirdīgo ideoloģiskā audzināšana un izglītošana tolaik izpaudās tā dēvētajā politmasu darbā: īsā partijas vēstures kursa apgūšanā un partijas lēmumu skaidrošanā, kopīgā laikrakstu lasīšanā, sienasavīžu izdošanā un padomju ideoloģijas prasībām atbilstoši organizētos

atpūtas vakaros, mākslinieciskajā pašdarbībā, ekskursijās, kā arī sporta nodarbībās un sacensībās.

Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības 1. kongress (1949)

1949. gada 9.-11. jūlijā tika sasaukts Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības pirmais kongress jaunās politiskās iekārtas apstākļos. Trīsdienu kongress notika biedrības kluba mītnē Rīgā, Šķūņu ielā 19.

Kongresā no 27 izvēlētajiem delegātiem bija ieradušies 25, no tiem 15 bija vīrieši. (sk. 2 .attēlu).



2. attēls. Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības 1. kongresā

No kongresa protokoliem izriet, ka 1946. gadā biedrībā darbojās 94 biedri, kas „pārņemti” no organizācijas „Nedzirdīgo Sports”; 1947. gadā – tie jau bija 171, bet 1949. gadā – 583 biedri. Biedrībā darbojās 5 klubi, pa vienam Rīgā, Alūksnē, Smiltēnē, Liepājā un Daugavpilī. No 1946. gada sāka strādāt mācību ražošanas kurpnieku darbnīca, no 1947. gada – sveču darbnīca, kurā izgatavoja gan parafīna sveces, gan baznīcas (!) sveces. 1948. gadā Rīgā rūpniecības preču

tirgū tika atvērta speciāla tirdzniecības vieta, kurā tirgoja nedzirdīgo darbnīcās izgatavoto produkciju.

Pirmajā biedrības kongresā, īpaši izceļot biedrības veikumu kultūrmasu darbā, tika uzteiktas biedrības vadītās un organizētās lekcijas, referāti, karnevāli, ekskursijas, kino izrādes, bērnu rīti, sienasavīžu izdošana, divi stahanoviešu salidojumi un Viskrievijas Komunistiskās boļševiku partijas vēstures īsā kursa studijas, kas tika uzsāktas 1948. gadā.

Kongresā tika ziņots, ka 1951. gadā „Nedzirdīgo Sports” apvienoja 113 biedru, kuri trenējās futbola, šaha, volejbola, galda tenisa spēlē un vieglatlētikā. Par Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības vadītāju tika ievēlēts **Aleksandrs Celms**, kurš bija nedzirdīgs.

Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības 2. kongress (1951)

1951. gada 1.–3. augustā Rīgā, Valdemāra ielā 2, 3. vidusskolas telpās, notika Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības 2. kongress. Tajā piedalījās 34 delegāti no visas Latvijas. Šajā kongresā tika pieņemti Latvijas Kurlmēmo biedrības statūti un tika atbalstīts ierosinājums par mācību ražošanas uzņēmumu (turpmāk –MRU) organizēšanu biedrības paspārnē.

1950./51. gadā Latvijā tika veikta kurlmēmo un vāji dzirdīgo personu uzskaitē, Latvijā tika reģistrētas 3557 personas, no tām nedzirdīgo biedrībās darbojās 646 personas, tādēļ kongresā tika izvirzīts mērķis palielināt nedzirdīgo biedrību skaitu. Rezultātā „Nedzirdīgo Sports” ar 69 biedriem, kas darbojās pie ASB „Daugava”, turpmāk tika iekļauts Rīgas nodaļā un pārdēvēts par LPSR Kurlmēmo biedrības Rīgas nodaļas fizikultūras kolektīvu pie ASB „Daugava”.

Kongresā par kurlmēmo biedrības vadītāju tika pārvēlēts **Aleksandrs Celms**.

Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības 3. kongress (1953)

Kurlmēmo biedrības 3. kongress notika 1953. gada 23.–25. jūlijā Rīgā, Lenču ielā 1. Tajā piedalās 47 delegāti.

Kongress noritēja PSKP 19. kongresa lēmumu izpildes garā.

Kongresa tika sniegta atskaite par MRU darbību, kārtējās piecgades plāna izpildi un jaunu darbinieku apmācību kurpnieku, šuvēju, audēju, grāmatmācītāju, atslēdznieku, galdnieku, krāsotāju, virpotāju, adītāju, skārdnieku amatam. Jāatzīmē, – kopš 1950. gada biedrība tika uzturēta par MRU līdzekļiem.

1952. gada novembrī notika pirmā mākslinieciskās pašdarbības skate, kurā piedalījās Rīgas, Daugavpils un Rēzeknes nodaļu nedzirdīgo cilvēku dramatiskie un deju kolektīvi.

Uz 1953. gada janvāri Latvijā tika reģistrēti „3557 kurlmēmajie un mazdzirdīgajie biedri” (tā tolaik rakstīja), no kuriem 757 iesaistījās biedrības darbībā. Jaunas biedrības tika atvērtas Valmierā, Cēsīs, Kuldīgā, Ventspilī, Līvānos un Jelgavā. Rīgas nodaļas fizikultūriešu kolektīvā ABS „Daugava” bija 93 biedri: futbolisti, šahisti, galda tenisti, slēpotāji, vieglatlēti.

Kongresā turpmākajam posmam tika izvirzītas šādas prioritātes:

- panākt fizikultūriešu kolektīvu nodibināšanu rajonu nodaļās;
- paplašināt mākslinieciskās pašdarbības pulciņu darbību, vairāk piesaistot kvalificētus kultūras darbiniekus;
- dibināt jaunus mācību ražošanas kombinātus;
- ar 1954. gadu panākt vakarskolas atvēršanu nedzirdīgajiem (tolaik pēc skolas beigšanas nedzirdīgie ieguva tikai 4 klašu izglītību);
- paralēli zīmju valodas apguvei cīnīties „par skaņu valodas apguvi”, lai nedzirdīgie varētu sazināties ar dzirdīgajiem.

Par biedrības vadītāju ievēlēja **Ēriku Dambi** (nedzirdīgo).

Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības 4. kongress (1955)

Kurlmēmo biedrības 4. kongress 1955. gada 2.-3. septembrī notika Rīgā, Jāņa sētā 5. Tajā piedalījās 40 delegāti un viesi no Viskrievijas, Lietuvas PSR un Ukrainas PSR nedzirdīgo biedrībām, kā arī Rīgas un Jelgavas Valsts kurlmēmo skolu pārstāvji un Latvijas PSR dažāda līmeņa ministriju darbinieki.

Uz 1955. gada 1. janvāri bija reģistrēti 2268 nedzirdīgi cilvēki: 1263 – rajonos, 580 – pilsētās un 425 – skolās; no tiem apvienoti 967 bija biedrības biedri, t.i., 42,2% no visiem nedzirdīgajiem cilvēkiem republikā.

Kongresā Centrālās valdes 1. plēnumā par tās priekšsēdētāju tika ievēlēts **Jēkabs Stūrītis**, kurš biedrību vadīja līdz 1957. gadam, kad tās vadību pārņēma Dāvids Lībis.

Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības 5. kongress (1958)

1958. gada 21.-22. martā Rīgā, Jāņa sētā 5, notika Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības 5. kongress. Tajā piedalījās 46 delegāti no Latvijas un viesi no Lietuvas

un Igaunijas kurlmēmo biedrībām, kā arī Valmieras, Rēzeknes Valsts kurlmēmo skolu pārstāvji un Latvijas PSR dažāda līmeņa ministriju vadība.

Tika runāts ne tikai par sociālistiskā darba ražīgumu un peļņas sadalījumu, bet arī par vienotas zīmju valodas nepieciešamību, uzsverot katra biedrības biedra pienākumu cīnīties pret zīmju valodas kropļošanu un žargona lietošanu. Kongresā tika pat izvirzīta prasība saziņā lietot vienotu zīmju valodu, to, kuru lieto lielākā daļa Rīgas nodaļas biedru. Pēc Centrālās valdes atskaites ziņojuma delegāti valdes darbu kopumā novērtēja atzinīgi.

Šajā kongresā tika pieņemti pārstrādātie biedrības statūti un lēmumi par nākotnes uzdevumiem:

- biedrībās iesaistīt visus darbaspējīgos nedzirdīgos cilvēkus,
- biedrībām dibināt ciešākus kontaktus ar kurlmēmo skolu pasniedzējiem, iesaistot viņus izglītošanas darbā,
- Rīgā, Daugavpilī, Rēzeknē un Ventspilī dzīvojošos nedzirdīgos cilvēkus iesaistīt sestdienas talkās, tādējādi veicinot biedrības ražošanas ēku un kopmītņu celšanu šajās pilsētās plānotajos termiņos,
- Rīgā uzcelt kultūras un sporta namu un dzīvojamās mājas mācību un ražošanas kombinātu (turpmāk – MRK) strādniekiem,
- panākt stingru darba disciplīnu Rīgas MRK.

Kongresā par Centrālās valdes priekšsēdētāju un biedrības vadītāju tika ievēlēts **Jēkabs Stūrītis**. No 1958. gada 7. oktobra Centrālās valdes priekšsēdētāja pienākumus uzņēmas **Dāvids Lībis**, bet J. Stūrītis turpināja strādāt Centrālajā valdē kā prezidija loceklis.

Latvijas PSR Kurlmēmo biedrības 6. kongress (1962)

Kurlmēmo biedrības 6. kongress notika 1962. gada 25.–26. maijā Rīgā, Jāņa sētā 5. Kongresā piedalījās 67 delegāti no Latvijas un delegācijas no Lietuvas, Igaunijas un Baltkrievijas. Biedrībā uz 1962. gada 1. janvāri bija reģistrēti 1669 biedri.

Biedrības Centrālā valde kongresā ziņoja par septiņgades plāna pārpildīšanu. Savukārt ierindas biedri Centrālās valdes darbu kritizēja, norādot uz valdes birokratizāciju un nepārdomātu lēmumu pieņemšanu saistībā ar Rīgas nodaļas likvidēšanu, uzsverot valdes neieinteresētību ierindas biedru problēmās.

Valdei pārmeta operatīvās darbības trūkumu kadru politikas un apgādes jautājumos: MRK piegādātā izejmateriālu kvalitāte bija ļoti slikta, uzņēmumos trūka kvalificētu inženieru.

Kongresā uzstājās arī Rīgas MRK direktors Pauls Timermanis. Viņš pauda gatavību Rīgas MRK pārvērst par metodisko centru, kurā pārējie ražošanas uzņēmumi gūtu pieredzi. **Paulu Timermani** ievēlēja par biedrības Centrālās valdes priekšsēdētāju.

Šis kongress bija nozīmīgs ar to, ka Latvijas PSR Kurlmēmo biedrība tika **pārdēvēta par Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrību (LNB)**, norādot, ka daudzi jaunieši esot atbrīvojušies no kurlmēmuma – skolu surdopedagogi viņus esot iemācījuši runāt. Līdz ar to jāuzskata, ka kurlmēmuma kā tāda Latvijas PSR vairs nav.

Jaunie biedrības statūti tika apstiprināti ar Latvijas PSR Ministru Padomes 1962. gada 26. decembra lēmumu Nr.791. Statūtu 1. punktā tika noteikts: “Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrība ir darbaļaužu sabiedriskā organizācija [..]. Tā apvieno kurlmēmos, nedzirdīgos un vājdzirdīgos darbaļaudis, lai iesaistītu viņus sabiedriski derīgā darbā, lai apmierinātu viņu kultūras un sadzīves vajadzības, nemitīgi celtu idejiski politisko, vispārizglītojošo, tehnisko zināšanu līmeni un iesaistītu viņus aktīvu komunistiskās sabiedrības cēlāju rindās.”

Pēc biedrības 6. kongresa, 1962. gada 13. septembrī, Latvijas PSR valdība pieņēma lēmumu Nr.602 “Par nedzirdīgo pilsoņu vispārējās un profesionālās izglītības, darba iekārtošanas un apkalpošanas uzlabošanu”, kas pavēra plašākas darba un mācību iespējas nedzirdīgiem cilvēkiem. Šajā laikā nedzirdīgo biedrību mācību un ražošanas uzņēmumos tika apmācīti un nodarbināti gan nedzirdīgi kurpnieki, gan audēji, gan šuvēji.

Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības 7. kongress (1966)

1966. gada 15.–16. jūlijā Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības septītajā kongresā piedalījās 81 delegāts. Tas notika Centrālā celtnieku kluba zālē Rīgā, Sarkanarmijas (tagad Bruņinieku) ielā 10a. Kongresa laikā bija skatāma nedzirdīgo cilvēku darināto rokdarbu – adījumu, audumu, izšuvumu izstāde, kā arī izvietoti foto stendi par MRK darbu un tā saražoto produkciju. Kongresā uzstājās Rīgas kluba pašdarbnieki.

Starpkongresu laikā biedrības valde no saviem līdzekļiem daudziem nedzirdīgajiem palīdzējusi uzlabot viņu dzīves apstākļus: pirmo reizi biedrības

vēsturē vairāk nekā 150 nedzirdīgo ģimenes bija saņēmušas jaunus dzīvokļus. Ierindas biedri uzteica Paula Timermaņa un Centrālās valdes darbu gan personāla politikas, gan ražošanas, gan kapitālceltniecības un sociālo garantiju nodrošināšanas jomā. Tika cildināti sportistu sasniegumi Baltijas republiku un Baltkrievijas nedzirdīgo spartakiādēs (1962-1964), republikas arodbiedrību spartakiādē (1965) un PSRS čempionātos.

1966. gada Latvijā bija nodibinātas 57 nedzirdīgo pirmorganizācijas, kurās apvienotas 11 nodaļas. LNB uz 1966. gada 1. janvāri bija reģistrēti 1893 biedri, t. i., par 224 biedriem vairāk nekā iepriekšējā kongresa laikā. Kongresā tika uzsvērts, ka 1400 biedrības biedri strādā kolhozos, valsts rūpniecības un biedrības uzņēmumos, savukārt 257 biedrības biedri saņem vecuma pensijas, bet pārējie – vēl mās.

Tieši P. Timermaņa vadības laikā strauji uzlabojās darba apstākļi MRK un to ražotās produkcijas kvalitāte. Tajā laikā biedrības nedzirdīgie biedri tika iesaistīti kultūras un sporta pasākumos, uzrādot labus rezultātus skatēs un sacensībās. Kongresā tika pieņemts lēmums par mēbeļu galdnieku un šuvēju apmācību profesionāli tehniskajās skolās. Kā būtiskākais mērķis nākamajam pārskata periodam tika noteikts panākt, lai visi pieaugušie un jaunieši pēc nedzirdīgo un vājdzirdīgo internātskolu pabeigšanas turpinātu mācības vakarskolās.

Arī šajā kongresā **Pauls Timermanis** tika atkārtoti ievēlēts “Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības” Centrālās valdes priekšsēdētāja amatā.

Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības 8. kongress (1970)

Nedzirdīgo biedrības 8. kongress notika Rīgā, Kandavas ielā 27, LNB kultūras namā “Rītausma”. LNB kongresā piedalījās 79 delegāti no 71 nedzirdīgo pirmorganizācijas un tas notika Ļeņina 100 gadu jubilejas svinību gaisotnē, gatavojoties PSKP XXIV kongresam.

LNB kongresā tika ziņots, ka, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, nedzirdīgo skolēnu skaits vakarskolās palielinājies 12 reizes: 140 biedrības biedri pilnveido savas profesionālās prasmes, bet 80 no tiem jau sekmīgi pabeiguši pamatskolu un drīz iegūs arī vidusskolas izglītību. Iepriekšējā pārskata periodā šādu nedzirdīgo biedrības biedru vispār nav bijis. Tika cildināts pašdarbības kolektīvu veikums, īpaši atzīmējot Rīgas, Rēzeknes, Valmieras, Ventspils un Daugavpils pašdarbniekus un pašdarbības kolektīvu vadītājus. Īpaši uzteikts tika

visu pirmorganizāciju un Centrālās valdes darbs finansiālās darbības, ražošanas uzlabošanas jomās un celtniecībā, īpaši uzsverot kultūras nama „Rītausma” atklāšanu (1969).

Tomēr kongresā tiek norādīts arī uz LNB trūkumiem audzināšanas darbā, jo „daži nedzirdīgie apcietināti, citi atrodas piespiedu ārstēšanā [visticamāk, ka no alkoholisma], vēl sastopami gadījumi, kad atsevišķi nedzirdīgie nepiedienīgi uzvedas”. LNB tiek uzdots rūpēties par biedrības tulkus kvalifikācijas celšanu, par jaunu tulkus apmācību un „žestu valodas izkopšanu un propagandēšanu”.

LNB uz 1970. gada 1. janvāri bija reģistrēti 2047 biedri: Rīgas nodaļā – 1035, Rēzeknē – 172, Daugavpilī – 171, Valmierā – 141, Pļaviņās – 112, Ventspilī – 89, Jelgavā – 85, Liepājā – 73, Alūksnē – 58, Smiltēnē – 66, Kuldīgā – 45.

Par LNB Centrālās valdes priekšsēdētāju kongresā tika atkārtoti ievēlēts P. Timermanis. Viņš biedrību turpināja vadīt līdz pat 1971. gadam, kad ar LNB Centrālās valdes 2. plēnuma lēmumu no amata tika atbrīvots, bet viņa vietā iecelts Centrālās valdes grāmatvedis **Oļģerts Krūmiņš**.



3. attēls. Pauls Timermanis

Paula Timermaņa vadībā (*sk. 3. attēlu*)

LNB strauji attīstījās. Tas bija biedrības uzplaukuma laiks, kad tika:

- projektēts un uzcelts kultūras nams “Rītausma” Rīgā,
- nodota ekspluatācijā Rīgas Nedzirdīgo bērnu skolas internāta ēka ar 120 skolēnu vietām,
- uzceltas jaunas vai paplašinātas veco mācību un ražošanas darbnīcu telpas Rīgā, Daugavpilī, Rēzeknē, Smiltēnē,
- iekārtotas jaunas kopmītnes Rēzeknē, Daugavpilī, Pļaviņās, Ventspilī un Valmierā,
- pilnveidots visu nedzirdīgo biedrību MRU darbs,
- nodrošināta vienotas nedzirdīgo žestu (zīmju) valodas izkopšana un lietošana, kā arī biedrības surdotulku kvalifikācijas celšana un jaunu surdotulku sagatavošana.

Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības 9. kongress (1974)

1974. gada 6.–7. septembrī kultūras namā “Rītausma”, Rīgā, Kandavas ielā 27, notika LNB 9. kongress. Kongresā no ievēlētajiem 83 ieradās 77 delegāti, kas pārstāvēja visas Latvijas rajonu nodaļas un 65 Latvijas nedzirdīgo pirmorganizācijas. Delegātus ar uzrunu kongresā sveica LPSR sociālās nodrošināšanas ministre Valentīna Pihele.

Uz 1974. gada 1. janvāri LNB bija reģistrēti 2067 biedri: Rīgas nodaļā – 1179, Rēzeknē – 166, Daugavpilī – 169, Valmierā – 152, Pļaviņās – 106, Ventspilī – 120, Liepājā – 56, Alūksnē – 55, Smiltēnē – 64. Šajā laikā Kuldīgas nodaļa jau bija pievienota Ventspils nodaļai, bet Jelgavas nodaļa apvienota ar Rīgas nodaļu.

Kongresa delegāti secināja, ka ievērojami audzis nedzirdīgo izglītības līmenis, jo pirmo reizi pārskata periodā 8 biedrības biedri bija ieguvuši augstāko izglītību, 3 – nepabeigtu augstāko, bet 95 – vidējo un vidējo speciālo izglītību. Daudz darīts kontroles un revīzijas darba uzlabošanā. Atskaites periodā 41 biedrības biedrs saņēmis dzīvokli.

Kongresā LNB tika noteikti šādi nākamā perioda uzdevumi:

- panākt, lai 1975. gadā nedzirdīgajiem cilvēkiem tiek atļauts saņemt autovadītāja tiesības, kas ļautu vadīt automašīnu un motociklu,
- pievērst lielāku uzmanību izglītības jomai, vairāk jauniešu iesaistot vidusskolas mācībās, jo atbilstoši PSKP 24. kongresa lēmumam 9. piecgadē jānodrošina pilnīga pāreja uz jaunatnes vispārējo vidējo izglītību,
- turpmāk nodrošināt regulāru ikmēneša „Informācijas Biļetena” izdošanu,
- organizēt nedzirdīgajiem juridiskās konsultācijas.

Kongresā par LNB Centrālās valdes priekšsēdētāju tika pārvēlēts **Oļģerts Krūmiņš**, kurš biedrību vadīja līdz pat savai nāvei, t.i., 1976. gada aprīlim.

Pēc O. Krūmiņa nāves par nākamo Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības vadītāju saskaņā ar Latvijas PSR Sociālās nodrošināšanas ministrijas rekomendāciju 1976. gadā tika iecelts **Jānis Liepa**. 1976. gada 15. oktobrī ar Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības Centrālās valdes 4. plēnuma lēmumu Jānis Liepa tika apstiprināts biedrības Centralas valdes priekšsēdētāja amata un LNB vadīja 16 gadus.

Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības 10. kongress (1978)

10. kongress notika 1978. gada 24.–25. augustā kultūras namā “Rītausma”, Rīgā, Kandavas ielā 27. Tajā piedalījās 79 delegāti no Latvijas un 9 viesi no citām PSRS republikām. Par biedrības Centrālās valdes priekšsēdētāju pārvēlēja **Jāni Liepu**.

Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības 11. kongress (1983)

1983. gada 25.–26. augustā kultūras namā “Rītausma”, Rīgā, Kandavas ielā 27, notika LNB 11. kongress. Tajā piedalījās 88 delegāti, t.s. 43 sievietes, no 8 rajonu nodaļām un 65 pirmorganizācijām. **Jāni Liepu** atkārtoti ievēlēja par Centrālās valdes priekšsēdētāju.

Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības 12. kongress (1988)

LNB 12. kongress notika 1988. gada 14.–15. oktobrī kultūras namā “Rītausma”, Rīgā, Kandavas ielā 27. Tajā piedalījās delegāti no visām Latvijas nodaļām un viesi no Lietuvas, Igaunijas, Baltkrievijas, Tadžikijas un Viskrievijas biedrības, kā arī no Ščecinas vojevodistes Polijā.

12. kongress ļoti atšķīrās no iepriekšējiem kongresiem. Tam bija raksturīga pavisam cita gaisotne, kurā bija jaušama uzdrīkstēšanās un domas brīvība. Tajā biedrības laikraksta “Kopsoli” korespondente Inese Immure no tribīnes izteica tam laikam gana pārdrošu prasību: obligātu gan zīmju valodas minimuma pārzināšanu un lietošanu, gan latviešu valodas zināšanas vadošajiem krievvalodīgajiem biedrības darbiniekiem.

12. kongresa lēmumā, cita starpā, noteikts:

- Tautas izglītības ministrijai vienā no republikas augstskolām lūgt uzsākt surdopedagogu sagatavošanu,
- Latvijas PSR Sociālās nodrošināšanas ministrijai lūgt ierosināt valdībā jautājumus, kas saistīti ar strādājošajiem 3. grupas dzirdes invalīdiem: pārrēķināt pensiju un maksāt to atbilstoši viņu faktiskās izpeļņas lielumam, kā arī saglabāt atvieglojumus sabiedriskā transporta izmantošanai arī pensijas vecumā.

Par LNB Centrālās valdes priekšsēdētāju vēlreiz tika ievēlēts **Jānis Liepa**, kurš biedrību vadīja līdz pat savai nāves dienai, t.i., 1992. gada 15. jūlijam. Pēc

J. Liepas nāves LNB Centrālās valdes plēnums par biedrības priekšsēdētāju apstiprināja viņa vietnieku **Arnoldu Pavlinu**.

Kongresu starpposmā LNB kļuva par Pasaules Nedzirdīgo federācijas biedri (1992).

Latvijas Nedzirdīgo biedrības 13. kongress (1993)

LNB 13. kongress notika 1993. gada 16.–17. oktobrī Rīgā, kultūras namā “Rītausma”, Kandavas ielā 27.

Kongress pieņēma lēmumu par nosaukuma “Latvijas Nedzirdīgo biedrība” maiņu uz “Latvijas Nedzirdīgo savienība” (turpmāk – LNS), bet tās priekšsēdētāju pārsauca par prezidentu.

1994. gadā sabiedriskajai organizācijai “Latvijas Nedzirdīgo savienība” tika izstrādāts jauns logo (*sk. 4. attēlu*). Tā autors ir nedzirdīgais mākslinieks Roberts Kesenfelds.



4. attēls. Jaunais LNS logo (autors R. Kesenfelds)

Par LNS pirmo prezidentu kongresā tika ievēlēts **Arnolds Pavlins** – bijušais Latvijas Nedzirdīgo savienības laikraksta redaktors, Daugavpils MRU direktors, dzirdīgs cilvēks ar augstāko izglītību un ilggadēju darba pieredzi biedrībā, kas audzis nedzirdīgu vecāku ģimenē.

Kongress noslēdzās ar devīzi: „*Turēsimies cieši kopā, pārvarot grūtības ceļā uz atjaunotni un labākiem laikiem!*”

Latvijas Nedzirdīgo savienības 14. kongress (1997)

LNS 14. kongress notika 11.–12. oktobrī Rīgā, Reiterna namā, Mārstaļu ielā 2/4.

Kongresu starpposmā notika būtiskas pārmaiņas:

- 1994. gadā tika izveidots LNS Surdotehniskās palīdzības centrs, ko vadīja J. Bariss, bet pēc viņa nāves, sākot ar 1996. gadu – Arnolds Pavlins,
- tika likti pamati LNS sadarbībai ar dāņu firmu “Oticon”, kā rezultātā bija iespēja iegādāties kvalitatīvākus dzirdes aparātus un citus palīgīdzekļus nedzirdīgo vajadzībām,
- LNS pārņēma savā īpašumā Latvijas PSR laikā uzceltās ražošanas ēkas, noliktavas, garāžas, kopmītnes, dzīvojamās mājas utt., kas nākotnē ļāva finansiāli nodrošināt biedrības darbu.

Kongresā tika atzinīgi novērtēts Centrālās valdes un prezidenta darbs. **Arnolds Pavlins** tika atkārtoti ievēlēts par LNS prezidentu.

Latvijas Nedzirdīgo savienības 15. kongress (2001)

LNS 15. kongress notika 2001. gada 20.–21. oktobrī kultūras namā “Rītausma”, Rīgā, Kandavas ielā 27.

Kongresu starpposmā LNS prezidenta Arnolda Pavlina vadībā tika veiktas daudzas būtiskas pārmaiņas:

- 1999. gadā tika nodibināts Zīmju valodas centrs,
- 1999. gadā “Valsts valodas likumā” tika nostiprināta norma par oficiālā statusa piešķiršanu nedzirdīgo zīmju valodai,
- LNS darbības veicināšanai tika piesaistīti ārzemju fondu – Sorosa, ASV- Baltijas, Karalienes Julianas, PHARE u.c. – līdzekļi,
- 2001. gadā nodibināts Komunikācijas centrs,
- izveidotas Surdotehniskās palīdzības centra filiāles Rēzeknē, Ventspilī, Liepājā, Alūksnē un Daugavpilī,
- atjaunots Kuldīgas biedrības darbs un atgūti tās īpašumi,
- renovēta Valmieras biedrības kluba ēka.

Kongresā LNS prezidenta amatu atkal uzticēja **Arnoldam Pavlinam**.

Latvijas Nedzirdīgo savienības 16. kongress (2005)

2005. gada 23. jūlijā LNS kongress pirmo reizi notika ārpus Rīgas – Rēzeknes pilsētas Domes sēžu zālē, Atbrīvošanas alejā 16. Tajā piedalījās 89 delegāti no visas Latvijas.

Kongresu starpposmā:

- LNS kļuva par Eiropas Nedzirdīgo savienības biedri (2004),
- nedzirdīgo rīdzinieku apkalpošanai tika piesaistīts Rīgas pilsētas Kurzemes priekšpilsētas pašvaldības apmaksāts sociālās palīdzības organizators,
- privatizācijas ceļā īpašumā tika iegūtas telpas Jāņa sētā 5 – LNS vēsturiskais īpašums Rīgā,
- tika projektētas sociālās rehabilitācijas centru jaunbūves Rīgā un Liepājā,
- par godu Latvijas Nedzirdīgo savienības 85. gadskārtai tika izdota LNS Goda biedriem veltīta grāmata.

Kongress notika ES finansētā projekta “Runājošās rokas” ietvaros, un tajā tika pieņemta LNS rīcības programma 2005.–2009. gadam. Starp galvenajām prioritātēm LNS tika izvirzītas šādas:

- finanšu stāvokļa stabilizācija un uzlabošana,
- organizatoriskās struktūras nostiprināšana,
- sociālās rehabilitācijas veikšana.

Kongresā tika pieņemts lēmums par LNS kā sabiedriskās organizācijas statusa maiņu, nosaucot to par biedrību un apstiprinot biedrības Statūtus. Kongresā tika runāts arī par ES finansējuma apgūšanas iespējām, par sadarbību ar plašsaziņas līdzekļiem – īpaši televīziju, par surdotulku nodrošināšanu studējošajiem jauniešiem un citiem nedzirdīgiem cilvēkiem aktuāliem jautājumiem.

Par LNS prezidentu kongresā atkārtoti ievēlēja **Arnoldu Pavlinu**.

Latvijas Nedzirdīgo savienības 17. kongress (2009)

2009. gada 22. augustā kultūras namā “Rītausma”, Rīgā, Kandavas ielā 27, atkal notika kārtējais LNS kongress. Tajā piedalījās 82 delegāti.

Centrālā valde kongresā atskaitījās par savu darbu, atzīmējot, ka 2009. gada 30. aprīlī – kongresu starpposmā – tika uzsākts projekts “LNS – otrās mājas 2”. Šo projektu finansēja Eiropas reģionālās attīstības fonds (ERAF) un Latvijas valsts. Projekta gaitā tika uzcelti un aprīkoti sociālās rehabilitācijas centri Rīgā un Liepājā, kas sniegs atbalstu personu ar dzirdes invaliditāti sociālās atstumtības mazināšanā un veicinās viņu integrāciju darba tirgū.

Par LNS prezidentu kongresā vēlreiz ievēlēja **Arnoldu Pavlinu**. Viņš Latvijas Nedzirdīgo savienību vadīja 20 gadus – līdz 2013. gadam. Arnolda Pavlina vadībā LNS gadu gaitā nostabilizējās un piedzīvoja lielas izmaiņas.

2006. gadā **Arnoldam Pavlinam** (*sk. 5. attēlu*) tika piešķirta Trīszvaigžņu Ordeņa I pakāpes Goda zīme, bet 2008. gadā – Sabiedrības vienotības balva.



5. attēls. **Arnolds Pavlins** (2010)

Tieši A. Pavlina laikā tika uzsākts darbs pie dažādu Eiropas Savienības fondu līdzekļu apguves:

- Liepājā un Rīgā tika uzcelti centri sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai (LNS ERAF projekts “LNS - otrās mājas 2”; 2009–2011),
- realizēts ESF finansētais projekts “Klusuma pasaule” (2009–2013), kurā sniegts informatīvais, izglītojošais, kultūras un personības attīstības atbalsts nedzirdīgiem cilvēkiem Latvijā u.c.

Šajā laikā tika panākts:

- pastāvīgs valsts budžeta finansējums, un kopš 2010. gada LNS veic valsts pārvaldes deleģētos uzdevumus pakalpojumu nodrošināšanai nedzirdīgajiem,
- uzsākta pirmo diplomēto surdotulku izglītošana Sociālās integrācijas valsts aģentūras (SIVA) koledžā, Jūrmalā (10.06.2009. – pirmie 8 koledžas absolventi),
- veikta reorganizācija sabiedrības SIA, nostiprinot LNS finansiālo stāvokli un panākot tās pilnīgu finansiālo neatkarību.

Latvijas Nedzirdīgo savienības 18. kongress (2013)

LNS 18. kongress notika 17.–18. augustā kultūras namā “Rītausma”, Rīgā, Kandavas ielā 27. Tajā piedalījās 80 delegāti no visas Latvijas.

Kongresu starposmā LNS ar savu darbu bija ieguvusi labu reputāciju, un tai tika uzticēts pildīt valsts deleģētās funkcijas apjomīgu sociālās rehabilitācijas, surdotulka un surdotehniskās palīdzības pakalpojumu nodrošanā.

Kongresā tika apstiprināta LNS darbības programma 2013.–2017. gadam un veikti Statūtu grozījumi. Par Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidentu ievēlēja **Edgaru Vorslovu**, kurš kopš 1955. gada bija pirmais nedzirdīgais nedzirdīgo organizācijas vadītājs.

Latvijas Nedzirdīgo savienības 19. kongress (2017)

LNS 19. kongress notiks 2017. gada 19.–20. augustā kultūras namā “Rītausma”, Rīgā, Kandavas ielā 27.

Uz kongresu izvirzīti 69 balsstiesīgie delegāti no 9 reģionālajām biedrībām. Rīgas reģionālo biedrību (turpmāk – RB) pārstāvēs 43 delegāti, Liepājas RB – 4, Rēzeknes RB – 4, Daugavpils RB – 4, Valmieras RB – 4, Kuldīgas RB – 3, Smiltenes RB – 3, Ventpils RB – 2 un Pļaviņu RB – 2 delegāti.

Kongresa darba kārtībā iekļauti šādi jautājumi:

- LNS domes pārskata ziņojums par LNS darbības programmas ieviešanu 2013.–2017. gadam un tā apstiprināšana,
- apbalvojuma “LNS Goda biedrs” piešķiršana,
- LNS darbības stratēģijas apstiprināšana 2017.–2021. gadam,
- LNS valdes priekšsēdētāja, LNS prezidenta vēlēšanas,
- LNS domes vēlēšanas.

II. LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS DARBĪBA: 2013 – 2017

Latvijas Nedzirdīgo savienība, kas turpina 1920. gada 19. maijā dibinātās Latvijas Nedzirdīgo biedrības darbību, ir lielākā nedzirdīgo cilvēku organizācija Latvijā. Uz 2017. gada 1. janvāri tās rindās apvienojies 1701 biedrs no dažādiem Latvijas reģioniem (*sk. 6. attēlu*).

Nedzirdīgo cilvēku reģionālās biedrības darbojas deviņās Latvijas pilsētās: Rīgā, Valmierā, Daugavpilī, Ventspilī, Liepājā, Kuldīgā, Smiltēnē, Pļaviņās un Rēzeknē.

Galvenokārt valsts negatīvo demogrāfisko rādītāju un migrācijas tendenču dēļ, LNS biedru skaitam pēdējos gados ir tendence nedaudz samazināties.



6. attēls. LNS reģionālās biedrības un biedru skaits tajās (01.01.2017.)

LNS ir brīvprātīga sabiedriska organizācija, kurā darbojas gan nedzirdīgi, gan dzirdīgi cilvēki, kas pārvalda latviešu zīmju valodu. Laika gaitā LNS mērķis ir palicis nemainīgs: sekmēt nedzirdīgu cilvēku iekļaušanos

sabiedrībā un veicināt sabiedrības izpratni un atbalstu nedzirdīgu cilvēku problēmu risināšanā.

LNS STRUKTŪRA

LNS ir šāda struktūra (2017):

- **Dome** 19 cilvēku sastāvā, kas ir augstākā lēmēj institūcija kongresu starplaikā:
 - to vada biedrības LNS valdes priekšsēdētājs, kurš vienlaicīgi ir arī biedrības prezidents,
 - tajā darbojas reģionālo biedrību pārstāvji,
 - tā ievēl LNS valdi, ieskaitot biedrības viceprezidentu(s),
- **Valde** 7 valdes locekļu sastāvā, kas ir LNS izpildinstitūcija, kura vada un pārstāv biedrību “Latvijas Nedzirdīgo savienība”;
- **9 LNS reģionālās biedrības**, kas darbojas Rīgā, Valmierā, Smiltēnē, Pļaviņās, Rēzeknē, Daugavpilī, Liepājā, Kuldīgā, Ventspilī.

LNS ĪPAŠUMI

Atbilstoši Valsts kadastra datiem LNS īpašumā ir **32 nekustamie īpašumi**, kuru kopējā vērtība ir apmēram 3 miljonu eiro.

Katrā pilsētā, kur darbojas reģionālā biedrība, LNS pieder kāds īpašums. Patlaban LNS ir nekustamie īpašumi Rīgā (9), Rēzeknē (2), Pļaviņās (1), Valmierā (1), Ventspilī (1), Liepājā (3), Kuldīgā (1), Alūksnē (2), Smiltēnē (6) un Daugavpilī (6).

Nemitīgi notiek nekustamo īpašumu atjaunošana. Lielākie kapitālieguldījumi novirzīti Daugavpils īpašumu, kultūras centra “Rītausma” un Rīgas īpašumu Elvīras ielā 19 renovācijai.

LNS STATISTIKA

Atbilstoši LNS statistikas datiem, tās biedru profils ir šāds:

- LNS biedri, kuri ir vecāki par 30 gadiem – 87%,
- LNS biedri ar vidējo, nepabeigtu vidējo vai pamatskolas izglītību – 86%,
- pilsētnieki – 90%.

LNS PAVEIKTAIS: 2013-2017

LNS 2013.–2017. gada mērķa sasniegšanai tika izvirzīti šādi uzdevumi:

- rūpēties par nedzirdīgu cilvēku veselības un sociālo rehabilitāciju,
- izglītēt nedzirdīgus cilvēkus cilvēktiesību jomā,
- iesaistīt nedzirdīgus cilvēkus pilsoniskās sabiedrības aktivitātēs,
- rūpēties par nedzirdīgu cilvēku izglītības līmeņa paaugstināšanu,
- veicināt valsts un pašvaldības atbalstu un atsaucību:
 - nedzirdīgu cilvēku ikdienas un sadzīves problēmu risināšanā,
 - latviešu zīmju valodas attīstīšanā un lietošanā saziņai ar nedzirdīgiem cilvēkiem.

Par LNS uzdevumu izpildi un mērķa sasniegšanu rūpējas šādas **LNS dibinātās kapitālsabiedrības, kas orientētas uz palīdzības sniegšanu nedzirdīgiem cilvēkiem:**

- SIA “LNS Rehabilitācijas centrs”,
- SIA “LNS Surdotehniskās palīdzības centrs”,
- SIA “LNS Nekustamie īpašumi”,
- SIA “LNS Dane”.

Kopš 2014. gada LNS sadarbībā ar LR Labklājības ministriju ir papildinājusi no valsts budžeta apmaksāto surdotehnisko palīgīdzekļu sarakstu, tajā iekļaujot piecus jaunus palīgīdzekļus. Līdz ar to personām ar vismaz trešās pakāpes dzirdes zudumu patlaban ir pieejami šādi surdotehniskie palīgīdzekļi:

- dzirdes aparāts,
- dzirdes palīgīdzeklis (komunikators),
- laikrādis ar vibrozvanu,
- skaņas indikators ar mehānisko signālu,
- skaņas indikators ar gaismas signālu,
- FM radiofrekvenču pārraides sistēma,
- savienotājvienība radio un televīzijas uztvērējiem,
- tālrunis ar pastiprinātāju,

- digitālā vizuālās saziņas ierīce (tiem, kas izmanto valsts apmaksātos sociālās rehabilitācijas vai surdotulka pakalpojumus).

Ir izveidots SIA “LNS Rehabilitācijas centra” Dienas centrs “Rītausma”, kura darbību finansē Rīgas domes Labklājības departaments. Dienas centra pakalpojumus ir iespēja saņemt Rīgā dzīvojošajiem nedzirdīgajiem.

2015. gadā izveidots LNS Jauniešu centrs. Ar Rīgas domes IKSD atbalstu, LNS projekta “LNS jauniešu centra kapacitātes pilnveide” (2016) ietvaros, centrs izstrādāja stratēģisko attīstības plānu, ko pašreiz arī sekmīgi realizē.

Kopš 2015. gada LNS rīko Pasaules Nedzirdīgo nedēļu ar dažādām aktivitātēm visas nedēļas garumā.

2015. gada 30. septembrī LNS valde noteica katra gada 1. septembri atzīmēt kā Zīmju valodas dienu. LNS pirmoreiz Zīmju valodas dienu atzīmēja 2016. gada 1. septembrī, organizējot pasākumu „Zīmju valoda tuvplānā”.

Kopš 2016. gada LNS biedrus reģistrē elektroniskajā LNS biedru reģistra datu bāzē.

Kopš 2017. gada janvāra LNS biedri tiek nodrošināti ar informāciju zīmju valodā valsts apmaksātās sociālās rehabilitācijas pakalpojuma “Latviešu zīmju valodā adaptēta informācija” ietvaros.

2017. gada jūnijā LNS tradicionālajā amatiermākslas festivālā, kas notika Liepājā, pirmo reizi piedalījās nedzirdīgie amatiermākslinieki no Lietuvas un Igaunijas (*sk. 7. attēlu*). Tāpat šajā festivālā pirmo reizi tika organizēta LNS biedru – rokdarbnieku, tēlotājmākslinieku un amatnieku – darbu izstāde.



7. attēls. LNS 21. amatiermākslas festivāla gājiens 2017. gada 17. jūnijā Liepājā

LNS Darbības programmas rezultāti 2013.–2017. gadam tika apspriesti arī LNS projekta „LNS darbības stiprināšana – 2016” (*līgums Nr. 2016.LV/NVOF/DAP/MAC/042/30*) 2. aktivitātes ietvaros 2016. gada 23.–24. septembrī organizētajā konferencē „LNS darbība – esošais un plānotais”, kurā piedalījās 260 LNS biedri un darbinieki.

Konferences dalībnieki atzinīgi novērtēja LNS ieguldījumu papildfinansējuma piesaistē, iegūstot gan pašvaldību, gan projektu finansējumu LNS darbības programmas realizācijai.

2013.–2017. gadā daudz tika paveikts gan kultūras un sporta, gan izglītības un socializācijas jomā.

Reģionālajās biedrībās tika organizētas dažādas veselības veicināšanas aktivitātes: pludmales volejbols, laivošana, nūjošana, nakts orientēšanās, galda hokeja čempionāts.

Ik gadu tika rīkoti amatiermākslas festivāli, tradicionālās Nedzirdīgo dienas, svinēti Ziemassvētki, Mārtiņdiena, Lieldienas, Līgo svētki, Sieviešu diena, Mātes diena, Latvijas Valsts un pilsētu svētki, kuros uzstājās arī nedzirdīgo pašdarbības kolektīvu dalībnieki gan no Rīgas, gan reģioniem

(sk. 8. attēlu). “Rītausmas” nedzirdīgie dejotāji piedalījās pirmajā dzirdīgo deju kolektīva “Bānītis” organizētajā dejošanas apmācības un sadraudzības nometnē, iegūstot vērtīgu sadarbības un socializācijas pieredzi. Daudzi no minētajiem pasākumiem notika piesaistot ārējo finansējumu LNS projektu ietvaros.



8. attēls. Raiņa lugas “Mīla stiprāka par nāvi” uzvedums (2015)

Projekta „Deja vieno” (2014) ietvaros tika organizēti četri nedzirdīgo un vājdzirdīgo auditorijai paredzēti publiski pasākumi:

- „Bez jums jau nevar tik un tā...” – martā,
- „Oliņ–Boliņ” – Lieldienu pasākums aprīlī,
- „Iegriez sauli” – ielīgošanas pasākums jūnijā,

Pasaules Nedzirdīgo dienai veltītais projekta noslēguma pasākums (sk. 9. attēlu).

Šajā periodā nedzirdīgie piedalījās arī ārvalstu amatiermākslas kolektīvu festivālos:

- amatiermākslas festivālā Ungārijā (21.-26.06.2014.),
- amatiermākslas festivālā Lietuvā, Šauļos (02.07.2016.),
- Starptautiskajā maģijas festivālā Lietuvā, Paņevēžā (04.-11.09.2016.).



9. attēls. Starptautiskās Nedzirdīgo nedēļas svētku koncerts “Rītausmā” (2016)

Pēc LNS uzaicinājuma Rīgā uzstājās slavenais nedzirdīgais spāņu humorists Havjērs Gvisado (*Javier Guisado*). Savukārt sadarbībā ar Norvēģijas pantomīmas režisoru Forhadu Hasadu (*Forhad Hasad*), nedzirdīgie amatiermākslinieki apguva pantomīmas kustības elementus un iestudēja pantomīmas uzvedumu “Vakars bez vārda”.

Rīgā, Kandavas ielā 27, lai saglabātu nedzirdīgo kultūras un vēsturisko mantojumu, tika atjaunots LNS Vēstures muzejs.

Laikposmā no 2013. līdz 2016. gadam pastiprināti tika pievērsta uzmanība zīmju valodas popularizēšanai. Šajā laikā LNS Rehabilitācijas centra Zīmju valodas attīstības nodaļā tika realizēts projekts „Starptautiskās zīmju vārdnīcas www.spreadthesign.com papildināšana ar latviešu nedzirdīgo zīmju valodu”. Projekta ietvaros no angļu valodas latviešu valodā tika tulkoti, attēloti zīmju valodā un publicēti mājaslapā www.spreadthesign.com 8000 latviešu zīmju valodas vārdi.

Savukārt 2014. gadā tika realizēts jauns projekts „Latviešu zīmju valodas attīstība”, ko finansēja Baltijas Bērnu fonds, ar kuru Latvijas Nedzirdīgo savienībai ir izveidojusies ilgstoša, cieša sadarbība, realizējot labas, nedzirdīgiem cilvēkiem vērtīgas idejas.

Sadarbības ietvaros sagatavotas un izdotas:

- četras tematiskas zīmju valodas vārdnīcas bērniem – *Dzīvnieki, Daba, Ģimene, Māja*,
- sešu pasaku videoieraksti DVD formātā.

Valsts valodas politikas pamatnostādņēs 2015.–2020. gadam iekļauti Latvijas Nedzirdīgo savienības Valsts valodas centram un Izglītības un zinātnes ministrijai visu pušu kopējās diskusijās izrunātie un iesniegtie priekšlikumi nedzirdīgo bērnu izglītošanas un socializācijas jomā.

Sadarbībā ar LTV tika panākta **plašāka informācijas pieejamība nedzirdīgiem cilvēkiem**, nodrošinot televīzijas raidījumus ar subtitriem vai surdotulkojumu. Kopš 2015. gada LTV 1. un 7. kanālā 21% no kopējā raidīšanas apjoma ir pieejams nedzirdīgajiem: no tiem 19% ir subtitrēti un vēl 2% – nodrošināti ar sinhronu surdotulkojumu. Tie ir gan ziņu raidījumi, gan valsts pirmo personu svētku uzrunas, gan analītiskie un izklaides raidījumi, tostarp starptautiskā Eiropas dziesmu konkursa fināls.

Kopš 2015. gada arī Saeimas priekšsēdētāja, Valsts Prezidenta svētku uzrunas un pētnieciskie raidījumi televīzijā tiek tulkoti zīmju valodā.

Pilnveidots arī LTV mājaslapas www.ltv.lv saturs:

- uzlabots raidījumu arhivēšanas sadaļas „Nedzirdīgajiem” tehniskais risinājums surdotulkojumu ierakstiem,
- LTV programmā iekļauti šādi arī nedzirdīgajiem domāti raidījumi un sniegtas norādes par tiem („rociņas” simbols norāda surdotulkojumu, burts „T” – subtitrējumu):
 - pētniecisko raidījumu cikls „Mēlu laboratorija”,
 - erudīcijas konkurss skolēniem “Gudrs vēl gudrāks” (*sk. 10. attēlu*),
 - izklaides raidījumi “Vakars ar Renāru Zeltiņu” un “Supernova 2016” fināls,

- vasaras olimpisko spēļu atklāšanas un noslēguma ceremonijas pārraides,
- Latvijā radītie seriāli “Saplēstā krūze” un “Māja pie ezera”.



10. attēls. LTV raidījums “Gudrs vēl gudrāks” ar tulkojumu zīmju valodā (2017)

Šajā periodā (2013–2017) LNS ir realizējusi 35 projektus. Nozīmīgākie no tiem ir šādi:

- ESF projekts “Attīstības vektors”, kurā tika pilnveidota LNS biedru aktīva līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesos un prasmes finansējuma piesaistē,
- projekts “Ejot līdzī laikam!” – Eiropas Ekonomiskās zonas finanšu instrumenta 2009.-2014. gada perioda programmas „NVO fonds” ietvaros finansēts projekts (SIF), kurā tika attīstīti sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, veicināta cilvēktiesību ievērošana un invaliditātes izraisīto seku mazināšana vecuma pensionāriem ar dzirdes traucējumiem,
- projekts “Aktīvi nākotnei” – Latvijas valsts budžeta programmas “Atbalsts sabiedrības līdzdalībai Latvijas Prezidentūras Eiropas Savienības Padomē īstenošanā” finansēts projekts (SIF), kas sekmēja diskusijas par iekļaujoša darba tirgus attīstību, pieredzi un esošo situāciju, iespējamiem risinājumiem nedzirdīgo personu nodarbinātībā Eiropas Savienībā,

- projekts “LNS darbības stiprināšana – 2016” Latvijas valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” ietvaros (SIF), sniedzot nozīmīgu ieguldījumu tieši pilsoniskās sabiedrības un demokrātijas principu attīstībā un LNS personāla zināšanu pilnveidē,
- Latvijas valsts budžeta finansētās programmas “NVO fonds” Sabiedrības integrācijas fonda (SIF) administrēts projekts “LNS darbības stiprināšana – 2017”, kurā sniegts informatīvais atbalsts latviešu zīmju valodā un sekmēta darbības nodrošināšana un demokrātijas principu ievērošana - LNS statūtos noteikto pārvaldes institūciju demokrātiskas vēlēšanas.



*11. attēls. Praktikumā norise LNS Rīgas reģionālajā biedrībā projektā
”LNS darbības stiprināšana -2017” (2017)*

III. PERSONAS AR DZIRDES INVALIDITĀTI: PROBLĒMU RISINĀJUMS UN ATBALSTS LATVIJĀ

Latvijas Nedzirdīgo savienība ļoti rūpējas par nedzirdīgo izglītošanu un viņu socializāciju. Pateicoties gadu gaitā nostiprinātajai sadarbībai ar Kultūras ministriju, Izglītības un zinātnes ministriju, Valsts valodas centru un nevalstiskajām organizācijām, LNS ir izdevies panākt vairākus pozitīvus risinājumus. Viens no būtiskākajiem panākumiem ir “Valsts valodas politikas pamatnostādņēs 2015.–2020. gadam” nostiprinātā valsts atbildība par latviešu zīmju valodas izkopšanu un pētniecību.

Patlaban nedzirdīgie absolventi pēc Rīgas internātvidusskolas profesionālās pamatizglītības programma “Mājturība” pabeigšanas saņem mājkalpotāja profesionālo kvalifikāciju.

Savukārt Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātvidusskolas–attīstības centra absolventi saņem 2. līmeņa profesionālo kvalifikāciju – apdares darbu strādnieks. Tas ir milzīgs solis sekmīgai nedzirdīgu cilvēku ar mācīšanās grūtībām iekļaušanai darba tirgū.

Alsviķu arodskolu beidz koksnēs materiālu apstrādātāji, šuvēji un pavāri. Rīgas Amatniecības vidusskolā jaunieši ar dzirdes traucējumiem apgūst stila mēbeļu specialitāti, apģērbu dizaina specialitāti un interjera dizaina specialitāti.

Lai risinātu nedzirdīgu cilvēku problēmas, LNS realizējusi dažādus attīstības projektus, kuru ietvaros:

- organizētas darba grupas, diskusijas, konferences, lai nedzirdīgie cilvēki gūtu iespēju piedalīties un pārstāvēt savas intereses pašvaldību un valsts līmenī,
- lai nedzirdīgajiem palīdzētu orientēties valsts un reģiona ekonomiskajā situācijā, iekļauties darba tirgū, ESF projektā „Alternatīvie sociālās rehabilitācijas pasākumi nedzirdīgajiem Latgales reģionā” (2012–2013) izveidota atbalsta programma un veikta tās pilotrealizācija,
- vadītas diskusijas par esošo situāciju un nepieciešamo atbalstu ES darba tirgū: 2015. gadā Latvijas valsts budžeta finansētās

programmas „Atbalsts sabiedrības līdzdalībai Latvijas Prezidentūras Eiropas Savienības Padomē īstenošanā” projektā „Aktīvi nākotnei” tika diskutēts par iekļaujoša darba tirgus attīstību Latvijā, diskriminējošiem ierobežojumiem un nosacījumiem, kā arī to mazināšanas iespējām Latvijā un ES, ņemot vērā ES valstu un Eiropas Nedzirdīgo organizāciju pārstāvju pieredzi,

- nodrošināts valsts atbalsts nedzirdīgiem cilvēkiem: kopš 2010. gada LNS sniedz Latvijas valsts apmaksātus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, tai skaitā – latviešu zīmju valodas tulka pakalpojumus, nodrošina latviešu zīmju valodas lietošanas apmācību, vada radošās pašizpaušmes nodarbības, sniedz psihologa un sociālā darba speciālistu atbalstu utt.,
- organizēti izglītojoši, informatīvi un kopienas identitāti veicinoši pasākumi: pēdējo 10 gadu laikā par visnozīmīgāko uzskatāma datorprasmju apmācība, nodrošinot datorlietošanas pamatprasmju iegūšanu vismaz trešdaļai nedzirdīgo kopienas,
- izveidoti inovatīvi pakalpojumi visos Latvijas reģionos: ESF projekta „Nepalikt vieniem klusumā” (2012–2014) ietvaros ir nodrošināts atbalsts jauniešiem nedzirdīgajiem vecākiem pirmsdzemdību, dzemdību un pēcdzemdību periodā (*sk. 12. attēlu*).



12. attēls. Jaunā māmiņa Irīna Ņikitina – Austruma (attēlā pa labi), kurai Rīgas Dzemdību namā piedzima meitiņa Ketija Lizete atbalsta personas Ingunas Kramas klātbūtnē

2012. gada 6. decembrī tika veikti grozījumi Invaliditātes likumā, iekļaujot tajā nosacījumu, ka no 2013. gada 1. janvāra saskarsmes īstenošanai ar fiziskām un juridiskām personām nedzirdīgiem cilvēkiem valsts nodrošina surdotulka pakalpojumu līdz 120 stundām gadā.

Prioritāri surdotulka pakalpojumi tiek sniegti tiem nedzirdīgajiem, kas nokļuvuši ārkārtas situācijās, vēlas saņemt ārstniecības pakalpojumu, iekārtojas darbā vai kārtā ar darba tiesiskajām attiecībām saistītus jautājumus, mācās tālākizglītībasursos.

Zīmju valodas tulka pakalpojums profesionālās izglītības programmas apguvei ir pieejams kopš 2011. gada 1. septembra. Invaliditātes likumā noteikto zīmju valodas tulka (surdotulka) pakalpojumu nodrošināšanu valsts deleģējusi Latvijas Nedzirdīgo savienībai.

2016. gadā iepriekšminēto pakalpojumu izmantoja 65 klienti, kas mācījās 21 mācību iestādē visā Latvijā. Savukārt 1218 klienti izmantoja zīmju valodas tulka pakalpojumu saskarsmē – dažādās ikdienas situācijās. To nodrošināja 40 tulki visā Latvijā (*sk. 13. attēlu*).



13. attēls. LNS Rehabilitācijas centrā zīmju valodas prasmes pilnveidoja strādājošie surdotulki (no kreisās) A. Arāja, L. Putniņš, I. Rozenbauma, I. Heislere, E. Salaciete, V. Kleina, M. Graholska, I. Vindava, K. Rumpe un D. Josta (2014)

IV. LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS ĀRĒJĀ DARBĪBA UN ANO KONVENCIJAS “PAR PERSONU AR INVALIDITĀTI TIESĪBĀM” ĪSTENOŠANA

Patlaban Latvijas Nedzirdīgo savienība ir atpazīstama ne tikai Latvijā, bet arī pasaulē. Kopš 1992. gada 27. aprīļa LNS ir pildtiesīga Pasaules Nedzirdīgo federācijas (WFD) biedre. Savukārt 2004. gada 8. maijā LNS tika uzņemta Eiropas Nedzirdīgo savienībā (EUD).

LNS savu darbības mērķu ietvaros īpaši veicina nedzirdīgu cilvēku socializāciju sabiedrībā, sekmē viņu informatīvo, kultūras, izglītības un citu vajadzību apmierināšanu, nodrošina sabiedrības informētību par nedzirdīgu cilvēku dzīvi, veicina ANO konvencijas “Par personu ar invaliditāti tiesībām” principu ieviešanu, kura ratificēta un 2010. gadā Latvijā stājusies spēkā. LNS rūpējas par nedzirdīgu cilvēku daudzpusīgu izglītošanos un iekļaušanos darba tirgū, veicinot gan nedzirdīgo sabiedriskās un informatīvās izolācijas mazināšanu, gan pilsoniskās sabiedrības veidošanu, sekmējot nedzirdīgu cilvēku dzīves kvalitātes uzlabošanu. Atbilstoši konvencijai LNS:

- nodrošina un sekmē Latvijā dzīvojošu nedzirdīgu cilvēku sociālo rehabilitāciju un izglītošanos, kā arī kultūras un brīvā laika pavadīšanas iespēju dažādošanu;
- sekmē nedzirdīgu cilvēku iesaistīšanos pilsoniskās sabiedrības aktivitātēs un integrāciju sabiedrībā;
- nodrošina nedzirdīgu cilvēku interešu aizstāvību un pārstāvību, veicinot sabiedrības informētību par nedzirdīgu cilvēku sociāli ekonomiskajām problēmām, lai mazinātu sabiedrības stereotipus un neiecietību pret nedzirdīgajiem;
- rūpējas par nedzirdīgu cilvēku cilvēktiesību ievērošanu, t.sk. – tiesību, kas ANO konvencijā noteiktas personām ar invaliditāti.

Ārpus Latvijas Nedzirdīgo savienības robežām, biedrība līdzdarbojas dažādās nedzirdīgu cilvēku intereses pārstāvošās darba grupās un organizācijās:

- starptautiskajā līmenī – piedalās Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) un Pasaules Nedzirdīgo federācijas (WFD) darbā;

- valsts līmenī – pārstāv nedzirdīgu cilvēku intereses Labklājības ministrijas izveidotajā Invaliditātes lietu nacionālajā padomē (biedrības prezidents ir minētās padomes loceklis), sadarbojas ar Latvijas Republikas Tiesībsarga biroju, Saeimas Sociālo un darba lietu komisiju, dažādām valsts institūcijām;
- pašvaldību līmenī – LNS pārstāvji darbojas Rēzeknes pilsētas sociālo lietu komisijā, bet Rīgā – Personu ar invaliditāti NVO konsultatīvajā padomē;
- LNS sadarbojas ar citām nevalstiskajām organizācijām valstī.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Pārskata periodā LNS pārstāvji piedalījušies visās Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) ģenerālajās asamblejās un Pasaules Nedzirdīgo federācijas (WFD) ģenerālajā asamblejā 2015. gadā.

LNS 2015. gada 15.–17. maijā Rīgā tika realizēts LNS projekts “Aktīvi nākotnei”. Tā ietvaros Eiropas Nedzirdīgo organizācijas piedalījās semināros – diskusijās par nedzirdīgo līdzdalību darba tirgū. Pasākumu ietvaros notika arī EUD Ģenerālā asambleja, kurās visos līmeņos analizēja ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesību īstenošanu dzīvē no nedzirdīgo cilvēku skatupunkta, balstoties gan uz labo praksi, gan uz teoriju (*sk. 14.attēlu*).



14. attēls. EUD Ģenerālā asambleja Rīgā (2015)

Vienlaikus ar ģenerālās asamblejas norisi, ar Eiropas nedzirdīgo organizāciju pārstāvju, Eiropas Parlamenta deputātu un Pasaules Nedzirdīgo federācijas prezidenta līdzdalību krāšņi tika atzīmēta LNS 95 gadu jubileja.

2015. gada 26.–27. jūlijā LNS prezidents E. Vorslovs piedalījās Pasaules Nedzirdīgo federācijas ģenerālajā asamblejā un kongresā, kurš notika Turcijā, Stambulā. Kongresā tika runāts par zīmju valodas pieejamības uzlabošanu nedzirdīgajiem un izvirzīti uzdevumi nākamajam periodam. Savukārt 2016. gada 28. septembrī LNS pārstāvji piedalījās Eiropas Parlamentā rīkotajā konferencē „Daudzvalodība un vienlīdzīgas tiesības ES: zīmju valodu loma”, kuru organizēja nedzirdīgā Eiropas Parlamenta (turpmāk – EP) deputāte Helga Stīvensa (*sk. 15. attēlu*).



15. attēls. LNS delegācija konferencē „Daudzvalodība un vienlīdzīgas tiesības ES: zīmju valodu loma” (2016)

Konferencē piedalījās vairāk nekā 1000 dalībnieku no visas Eiropas Savienības. LNS dalība minētajā konferencē bija iespējama, pateicoties EP deputātu Roberta Zīles un Sandras Kalnietes atbalstam. LNS izveidojusies arī laba sadarbība ar EP deputātu Krišjāni Kariņu, – aktīvākajiem LNS biedriem bija iespēja apmeklēt Briseli un iepazīties ar EP darbu.

Pateicoties LNS iniciatīvai, tika atjaunota Baltijas valstu Nedzirdīgo organizāciju sadarbība, un notikušas divas organizāciju valžu tikšanās – 2016. gadā Rīgā un 2017. gadā Tallinā (*sk. 16. attēlu*).



16. attēls. Baltijas valstu nedzirdīgo organizācijas paraksta vienošanos par sadarbības atjaunošanu (2017)

ĀRĒJĀ SADARBĪBA LATVIJĀ

LNS līdzšinējā sadarbība ar Latvijas Republikas Tiesībsarga biroju galvenokārt izpaudusies viedokļu un informācijas apmaiņā, darbojoties Invaliditātes lietu nacionālajā padomē, kuras mērķis ir veicināt sadarbību starp institūcijām un iesaistīties sabiedriskās organizācijas lēmumu pieņemšanā, kas saistīti ar invalīdu integrācijas jautājumiem. Līdz ar to sadarbības ietvaros tiek diskutēts par faktisko situāciju un iespējamajiem risinājumiem, panāktajiem uzlabojumiem, t.sk., dzirdes invalīdu, vienlīdzīgu tiesību ievērošanā un nodrošināšanā, – īpaši divos pēdējos gados. Savukārt otrs sadarbības aspekts saistīts gan ar tiešas informācijas sniegšanu Latvijas Republikas Tiesībsargam un sabiedrībai par nedzirdīgu cilvēku problēmām, gan līdzdalību risinājumu noteikšanā (2015–2016). Minētās sadarbības ietvaros Latvijas Nedzirdīgo savienība 2015. gada 3. decembrī piedalījās Latvijas Republikas Tiesībsarga organizētajā konferencē “ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām aspekti Latvijā” (*sk. 17. attēlu*).



17. attēls. Tiesībsarga konferencē „ANO konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām aspekti Latvijā” (2015).

Analizējot situāciju Latvijā ANO konvencijas ievērošanas kontekstā, tika norādīts uz nepieciešamību pēc nedzirdīgo aktīvākas iesaistīšanās savu tiesību aizstāvībā: pašiem jāatgādina valsts institūcijām par Konvencijā noteiktajām tiesībām un jāsniedz savs redzējums, kādus valsts pasākumus vēlamies, lai šīs tiesības būtu realizētas.

LNS pārstāvji aktīvi piedalījušies valsts institūciju izveidotajās darba grupās, kurās spriests par likumdošanas un normatīvo aktu pilnveidošanu, iestājoties par ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām noteikto principu ieviešanu Latvijā.

LNS līdzdarbojusies Latvijas Republikas sākotnējā ziņojuma par Apvienoto Nāciju Organizācijas 2006. gada 13. decembra Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām ieviešanu Latvijas Republikā laikposmā no 2010. gada 31. marta līdz 2013. gada 31. decembrim izstrādē.

V. LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS DARBĪBAS STRATĒGISKIE VIRZIENI: 2017– 2021

Latvijas Nedzirdīgo savienības darbības stratēģija 2017.–2021. gadam pamatā tika izstrādāta 2016. gadā Latvijas valsts budžeta finansētās programmas „NVO fonds” Sabiedrības integrācijas fonda finansētā projekta „LNS darbības stiprināšana – 2016”, (līgums Nr. 2016.LV/NVOF/DAP/MAC/042/30) ietvaros kā darbības stratēģija 2017.-2019.gadam. LNS darbības stratēģija apspriesta 2016. gada 23.–24. septembrī minētā projekta 2. aktivitātes ietvaros organizētajā konferencē „LNS darbība – esošais un plānotais”, diskusijās piedaloties 260 LNS biedriem un darbiniekiem, pēc tam darbības stratēģiju ievievojot LNS mājas lapā.

Atkārtoti LNS turpmākās darbības stratēģija tika apspriesta reģionālo biedrību 2017. gada marta – maija praktikumos – kopsapulcēs un konferencēs.

LNS Darbības stratēģijā 2017.–2021. gadam iekļautas šādas darbības jomas:

- zīmju valoda, izglītība, kultūra,
- interešu aizstāvība un pieejamība,
- cilvēkresursi un organizācijas kapacitātes stiprināšana,
- sociālie pakalpojumi,
- saimnieciskā darbība un finansējuma piesaiste.

Katrā no darbības jomām tiek plānota gan valsts, gan pašvaldību institūciju, gan darba devēju kā LNS sadarbības partneru iesaiste. Savukārt darbības jomu finansējums plānots gan no grantu, struktūrfondu un kohēzijas fondu projektu, valsts dotāciju un pasūtījumu līdzekļiem, gan LNS pašas ieņēmumiem.

ZĪMJU VALODA, IZGLĪTĪBA, KULTŪRA

Šīs jomas ietvaros plānots:

- attīstīt un popularizēt latviešu nedzirdīgo zīmju valodu, nodrošinot zīmju valodas apguves iespējas visiem interesentiem un panākot valsts atbalstu latviešu nedzirdīgo zīmju valodas attīstībai,
- panākt latviešu zīmju valodas pilnvērtīgu izmantošanu izglītības procesā, ar Izglītības un zinātnes ministriju vienojoties par zīmju

valodas lietošanu mācību procesā, ja skolēniem ar dzirdes traucējumiem tas ir nepieciešams,

- panākt valsts līmenī neformālās un mūžizglītības pieejamību nedzirdīgajiem, organizējot viņiem seminārus, lekcijas, radošas nometnes utt. dažādu prasmju un iemaņu apguvei,
- izstrādāt un virzīt valdībā apstiprināšanai normatīvos aktus, kas paredz veicināt nedzirdīgo jauniešu profesionālās izglītības kvalitāti un nodarbinātību, nodrošinot plašāku surdotulku iesaisti izglītības procesā un ieinteresējot darba devējus nedzirdīgu cilvēku nodarbināšanā,
- panākt nedzirdīgu skolēnu iegūstamās izglītības līmeņa kāpumu, nostiprinot nedzirdīgo tiesības uz kvalitatīvu izglītību ārējos normatīvajos aktos,
- izstrādāt un izdot atbilstošus mācību līdzekļus un mācību materiālus, kā arī nedzirdīgo bērnu skolotājiem mācot latviešu zīmju valodu,
- izkopt un veicināt nedzirdīgo kultūras attīstību reģionos, piedāvājot jaunas pieejas un risinājumus nedzirdīgajiem,
- atbalstīt, pilnveidot LNS Vēstures muzeja darbību un pieejamību.

INTEREŠU AIZSTĀVĪBA UN PIEEJAMĪBA

Šīs jomas ietvaros tiek plānots:

- veicināt ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti noteikto tiesību uz neatkarīgu dzīvi un iekļaušanos sabiedrībā ievērošanu Latvijā,
- pārstāvēt un aizsargāt nedzirdīgo intereses valsts un pašvaldības iestādēs, iesaistoties šo institūciju padomēs un darba grupās,
- sadarboties ar Pasaules nedzirdīgo federāciju (WFD) un Eiropas Nedzirdīgo savienību (EUD), piedaloties institūciju rīkotajās konferencēs, semināros, darba grupās,
- sadarbībā ar valsts institūcijām nodrošināt informācijas pieejamību plašsaziņas līdzekļos,
- nodrošināt aktuālās informācijas par LNS, valsts un pašvaldību institūciju sniegtajiem pakalpojumiem sagatavošanu un izplatīšanu zīmju valodā,

- nodrošināt LNS biedru un sabiedrības informēšanu par LNS aktivitātēm.

CILVĒKRESURSI UN KAPACITĀTES STIPRINĀŠANA

Šīs jomas ietvaros plānots:

- iesaistīt nedzirdīgus jauniešus LNS darbā, lai mazinātu viņu sociālo atstumtību un veicinātu iekļaušanos nedzirdīgo kopienā,
- LNS darbā iesaistīt brīvprātīgos,
- nodrošināt darbiniekiem zināšanu, darba prasmju un iemaņu apguves un pilnveidošanas iespējas,
- stiprināt sadarbību ar valsts un pašvaldības institūcijām,
- sekmēt LNS biedru zināšanu, prasmju un iemaņu pilnveidošanu.

SOCIĀLIE PAKALPOJUMI

Šīs jomas ietvaros tiek plānots:

- nodrošināt “Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā” un “Invaliditātes likumā” noteikto un LNS deleģēto funkciju kvalitatīvu un profesionālu veikšanu sociālās rehabilitācijas, surdotulka pakalpojumu un surdotehnikas nodrošināšanas jomā,
- organizēt informatīvos un izglītojošos pasākumus cilvēkiem ar dzirdes invaliditāti, informējot viņus par valsts apmaksātajiem sociālajiem pakalpojumiem,
- izdot bukletus, to skaitā – vieglajā valodā, sagatavot videomateriālus zīmju valodā par sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, surdotulka un tehnisko palīgīdzekļu nodrošināšanas pakalpojumiem, tos ievietot internetā un nosūtīt LNS biedriem uz elektronisko pastu,
- nodrošināt nedzirdīgo aprūpētāju sagatavošanu, sadarbībā ar pašvaldībām nedzirdīgos iesaistot darba tirgū,
- ieviest nepieciešamo pakalpojumu klāstu nedzirdīgajiem ar garīga rakstura traucējumiem pilnvērtīgas dzīves kvalitātes nodrošināšanai,
- veicināt nedzirdīgu cilvēku socializāciju, sekmējot viņu sadarbību ar dzirdīgajiem.

SAIMNIECISKĀ DARBĪBA, FINANSĒJUMA PIESAISTE

Šīs jomas ietvaros tiek plānots:

- optimizēt un attīstīt LNS dibināto kapitālsabiedrību saimniecisko darbību,
- izstrādāt LNS nekustamo īpašumu perspektīvās attīstības un izmantošanas pamatnostādnes,
- veikt pasākumus LNS nekustamo īpašumu energoefektivitātes paaugstināšanai,
- pildīt valsts deleģētās funkcijas sociālo pakalpojumu nodrošināšanā (materiāli tehniskā joma) dzirdes invalīdiem,
- sekmēt pašvaldību finansējuma piesaisti reģionālajām biedrībām, t.sk., saimniecisko izdevumu segšanai atbalstīto pasākumu ietvaros,
- veicināt sociālās uzņēmējdarbības attīstību LNS statūtos noteikto mērķu un uzdevumu realizācijai,
- nodrošināt dažādu fondu un grantu programmu finansējuma piesaisti LNS stratēģisko mērķu realizēšanai,
- sekmēt ziedojumu un dāvinājumu piesaisti.

